

AKTY X.

Autori ∨ Viktor Belányi, Mira Gáberová, Ludovít Slamka

Kurátorka ∨ Ľudmila Kasaj Poláčková

Trvanie výstavy ∨ 14. mája 2022 – 30. júna 2023

Miesto konania ∨ Salón

Vernisáž ∨ 14. mája 2022 o 18.00 hod.

Ďalšia z formátu komorných dočasných stálych expozícií v Salóne Nitrianskej galérie je venovaná aktu a jeho početnému zastúpeniu vo fonde kresby galérie. Vybrali sme fragment z kresieb aktov od Viktora Belányiho a Ludovíta Slamku. Vystavená kolekcia predstavuje okrem umelcov aj jednu z primárnych odborných činností fondovej inštitúcie, a to ochranu a zhodnocovanie verejnej zbierky/kultúrneho dedičstva reštaurovaním. Vystavená kolekcia takmer 30 zbierkových predmetov prešla odborným reštaurovaním (Brigita Hradská), vďaka čomu získala nanovo svoju výstavnú kondíciu.

Kreslených aktov (štúdií) má NG vo fonde kresby značné množstvo, avšak kurátorský výber kládol dôraz na početnosť aktov zastúpených vo fonde kresby konkrétnymi autormi. Súčasne ide o autorov, ktorých životné cesty boli späté v nejakom období s regiónom Nitry a ktorí sa nám „stratili“, „zmizli“ v toku plynutia času a života.

Kolekcia kresieb od *Viktora Belányiho* (5. 10. 1877 Ludanice – 7. 5. 1955 Budapešť) a *Ludovíta Slamku* (25. 8. 1906 Nitra – 22. 5. 1969 Nitra) je intímnym pripomenutím si týchto dvoch autorov, ktorí boli hlavne maliarmi a kresba bola v ich prípade často prípravnou skicou. Oboja pochádzajú z regiónu Nitry. Na oboch sme zabudli. Belányiho sme opomenuli v našich domácich dejinách umenia prirodzene, tak ako to býva, keď človek odíde z rodiska a už sa nevráti. Slamka sa ako umelec „stratil“ priamo po návrate zo štúdií do svojho rodiska, kde od roku 1940 pôsobil pedagogicky – v rokoch 1946 – 1969 na Strednej priemyselnej škole stavebnej v Nitre.

„Akty X.“ sú vo svojej podstate tematicky tradične žánrové. Nahota/telesnosť a jej zobrazovanie boli a aj sú dôležitou témou vo výtvarnom umení. Výstava nie je principiálne prehliadkou ženského aktu, na ktorý sme najčastejšie vizuálne „zvyknutí“, obsahuje aj zobrazenia/štúdie mužského tela (pretože aj ženy sú občas zvedavé a kánon mužského zvedavého oka silne posilňovaný naprieč dejinami umenia nie je až tak celkom nepriestrelný, ako si občas nahovárame). Uvažovanie o expozícii malo miestami mysteriózny, bádateľský rozmer: ako atraktívne, citlivo prezentovať a interpretovať nahotu ľudského tela, ktorá nám je na jednej strane úplne prirodzená, na druhej strane v súčasnosti často vulgarizovaná alebo, naopak, úplne tabuizovaná.

„Akty X.“ prinášajú na výstavné svetlo galérie kresby, ktoré boli uchovávané a sčasti aj zabudnuté v zásuvkách depozitárov, keďže prehliadky kresby nie sú stále frekventované, a to aj napriek tomu, že kresba patrí k elementárnym vizuálnym prejavom. Táto výstava sa ich bude snažiť čiastočne odtajniť.

Expozícia reflektuje na dva odlišné prístupy ku kresbe. Kresby Belányiho a Slamku sú štúdiami/predlohami k malbám – kresba je „podradnou“ oporou ich maliieb.

Súčasný vhlad do tradične chápaného vnímania kresby prináša *Mira Gáberová* (7. 3. 1979 Lučenec), ktorá ku kresbe pristupuje konceptuálne. Jej tvorba je naviazaná najmä na slovenské prostredie (štúdium na Vysokej škole výtvarných umení, ateliér malby a nových médií), avšak posledné roky pracuje najmä v pražskom umeleckom priestore a čas ukáže, či sa stane stratenou/nájdenu autorkou na štátnej hranici. Jej práca osciluje medzi videom, performanciou, kresbou a malbou. V jej tvorbe sú prvky telesnosti, intimity, ironizácie, ornamentálnosti či sentimentu. Do expozície intervenuje in-situ realizáciou vytvorenou priamo ako reakcia na projekt výstavy a tvorbu Belányiho i Slamku.